Nr. 40.

Warszawa

24 września / 6 paździer. 1866 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Uporczywe trwanie stagnacji kapitałów, obok ich nagromadzenia, a zniżenia stopy procentowéj, obok stałych i dość wysokich kursów wartości giełdowych, obok nawet konkluzji „w najwyższym stopniu pokojowéj” okólnika p. Lavalette, — dziwi bardzo pana Forcade, któryby chciał w okólniku widzieć stanowcze określenie polityki nietylko francuskiéj, ale i europejskiéj. Zaznacza zresztą p. F. dwie przyczyny stagnacji: jedną dotyczącą saméj Francji - w bliskim upadku projektów mexykańskich, i połączoném z nim zagrożeniu strat posiadaczy obligacij pożyczek improwizowanego cesarstwa; drugą ogólniejszą — w kłopotach finansowych rządu włoskiego.

W każdym razie, apatja w interesach jest faktem niezaprzeczonym; wyraża się to jasno w bilansach znaczniejszych banków. Fundusz metaliczny banku francuskiego zmniejszył się wprawdzie, ale na sumę nieznaczącą 6/m. fr. i pozostaje w nadzwyczajnéj wysokości 728/m. Zmniejszenie portfelu jest złą skazówką, i tém gorszą, że się objawia stale: z 760/m. w początku lipca zeszedł obecnie do 600/m. W banku angielskim oprócz małego zwiększenia rezerwy (biletowéj i metalicznéj) żadna prawie zmiana nie zaszła.

Renta włoska najznaczniejsze przedstawia odskoki, do 2% z dnia na dzień; dla tego u spekulantów giełdy paryskiéj zajęła prawie miejsce kredytu ruchomego.

Papiery amerykańskie, pomimo coraz lepszy stan finansów Unji, straciły trochę na giełdach niemieckich, zapewne z powodu trudności z ostatniéj wojny wynikłych, a zwłaszcza pożyczek zaciąganych przez rządy niemieckie.

Interesa pieniężne i u nas nie poruszaią się, jak to bywa po żniwach; wywóz zboża słaby, chociaż ze stanu zapasów zbożowych w Gdańsku i Szczecinie, można było spodziewać się większego zapotrzebowania; posiłkowały wszakże nieco Warszawę giełdy miast morskich Cesarstwa (Odesy, Rygi, Petersburga), przekazami pochodzącemi z przyśpieszonego wywozu.

Kursa wexlowe dalej spadły blisko o 2%:

na Berlin	2 m.	$123,^{45}$	doraźnie	$124,^{4}$
„ Hamburg..	2 m.	$124,^{4}$	„	$125,^{1}$
„ Londyn ...	3 m.	$122,^{5}$	„	$123,^{8}$
„ Wiedeń....	2 m.	$98,^{8}$	„	$99,^{6}$

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 28 września — 4 października.

	Stopa %	RÓWNIA (*pari*)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 28 wrześ.	Sobota 29	Poniedz. 1 paźdz.	Wtorek 2	Środa 3	Czwar. 4	Stosunek do równi na 100.
		R	u	b	l	e			
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 250. 500)	4	100	.	.	.	.	.	*80,50	*80 1/3
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4 3/25	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	101	.	.	.	.	.	134 2/3
Cert. ban na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	50,50	.	.	.	.	.	112 2/9
〃 〃 〃 *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	33,50	.	.	.	.	.	111 2/3
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	45	.	.	.	.	.	45
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	62	.	61,83	61,33	61,66	61,33	61 1/3
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,37 7/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	80,75	.	.	.	.	.	80 3/4
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	112,50	.	112,50	112,50	112.50	.	112 1/2
〃 〃 z 1866 r.	5	.	105,33	.	105,50	105,25	105,25	105,25	105 1/4
Metaliki (300) lutowe	4	100	100,17	.	.	.	.	.	100 1/6
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	.	.	.	.	.
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	*82,75	*82 3/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	82	.	.	81,40	81,60	82,25	82 1/4
〃 〃 〃 ser. 2	4	100	78,83	78,83	.	78,60	78,60	78,60	78 3/5
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,13 1/2	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	69	115
〃 〃 W-B. (100. 150)	4	100	.	.	.	.	.	*62,50	*62 1/2
〃 〃 Teresp. (100)	5	100	91,50	91,50	.	.	.	*91	*91
〃 〃 Łodzk. (100)	5	100	93	93	.	93	93	93	93
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	124,50	.	.	.	.	.	99 3/5
Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500)	4 1/2	100	92	.	.	.	.	.	92
2. Wexle.									
Berlin ... (Tal. 100) 2 mies	.	92,857	116,85	116,55	116,10	115,50	115,20	114,75	123 5/9
Gdańsk ... (100) 〃	.	92,857	116,40	.	115,95	115,20	115,05	114,60	123 2/5
Hamburg ... (M. B. 300) 〃	.	140,855	.	177,15			175,20	.	124 2/5
Londyn ... (Ł. 1) 3 〃	.	6,304	7,86	7,83	7,81 1/2	7,76 1/2	.	7,72 1/2	122 1/2
Paryż ... (Fran. 300) 2 〃	.	75,214	.	.	.	.	.	*93,30	*124
Wiedeń ... (Gul. 150) 〃	.	92,857	.	.	.	91,80	.	.	98 8/9
Petersburg ... (Rub. 100) 1 〃	.	100	99,50	.	.	.	.	.	99 1/2
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,35	.	.	.	.	.	123 1/3
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	.	.	.	.	116 2/3
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6 0/0	6 (7)	4 1/2	3	5	5	4	—
giełdowa:	—	9 (10)	4	3 (2 1/2)	6	4 1/4	4	3 3/4 (4)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 25 września.	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 2 paździer.
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj w Warsz.	1.252.490, 32	+ 121.705, 41 — 137.645, 40	1.236.550, 33
1. Skup: Portfel wexli kraj w Łodzi.	85.981, 05½	+ 5.802, 65 — 6.428 14½	85.358, 56
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	327.481, 05	+ 255.536, 14½ — 168.962, 52½	414.054, 67
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.550.122, 52½	+ 70.493, 88 — 26.370, 88	1.594.245, 52½
3 „ na zast. towarów a) wełny .	388.260 —	+ 3.551, 58 — 18 141, 58	373.670 —
3 „ na zast. towarów b) in. tow.	198.125, 95	+ 512, 17 — 9.046, 17	189.591, 95
Łącznie (3)	586.385, 95	- 23.124 —	563.261, 95
4. „ „ kosztowności ..	551.321, 15	+ 3.903, 58 — 4.505, 58	550 719, 15
5. Otwarte kredyta	3.886.244, 32	+ 709.811, 00½ — 461.457, 69	4.134.597, 63½
6. Kasa: Monety srebrne	2.760.671, 09	— 5.799, 48¾	2.754.871, 60¼
6. Kasa: „ złote	30.477, 60	—	30.477, 60
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	446.381 —	— 135.430 —	310.951 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	640.534 —	+ 257.580 —	898.114 —
Łącznie (6)	3.878.063, 69	+ 116.350, 51¼	3.994.414, 20¼

BILANS RUSKIEGO BANKU PAŃSTWA,

w d. 1/13 września 1866 r.

STAN CZYNNY (debet). STAN BIERNY (credit).

I. Rachunek funduszu wymiany i biletów kredytowych.

STAN CZYNNY (debet)	rubli	STAN BIERNY (credit)	rubli
1. Kasa wymiany (zł. 53.225342,17 + sr. 7.146455,77 + obl. skar. 24/m.) =	84 371797, 94	1. Bilety kredytowe w obiegu.	649.568480, —
2. Dług bezpr. skar. za bil. kredyt..	568.467029, 30		

II. Rachunek z likwidacji dawnych instytucij kredytowych.

3. Dług skar. z poż. od dawnych ban.	37.238863, 22	2. Depozyta dawnych instyt. kredyt.	39.914302, 67
4. „ z pożyczek prywat, „ „	267.669600, 27	3. Rachunek likw. mosk. kasy depoz.	10.846114, 11
5. „ skarbu z oper. wykupowéj .	133.347136, 49	4. Bilety banku 5%-we............	262.180000, —
6. Papiery %-we z opłaty pożyczek.	20.976508, 43	5. „ „ 4%-we....	69.307200, —
7. Rachunki z b. inst. kred., proc. i in.	23.213221, 88	6. Procenta, kupony i inne........	12.068366, 97

III. Rachunek obrotów bankowych.

8. Kasa obrotowa	7.602545, 27	7. Kapitały banku (zakł. 17 m. + rezerwowy 2.949479)	19.949479, —
9. Wexle i inne papiery terminowe.	10.672443, 79	8. Rachunki bieżące %-we........	12.121241, 77
10. Pożyczki na pap. publ., akcje, obl. towary..........	40.614285, 76	9. Depozyta %-we banku (wymagalne 47.662898,92 + term. 31.913093,22 + kas oszczędn 3.119010,49, + % od depoz. 12.971952,65)........	95.666955, 28
11. Papiery %-we własnością banku będące..........	16.058828, 33	10. Bilety przekaz. na kant. i oddziały	17.600187, 16
12. Kapitały kantorów (9.200000) + rach. z kant. i odd. (7.769786,09)	16.969786, 09	11. Rachunki ze skar. (r. b. bez % i in.)	43.397778, 46
13. Wydatki w zastępstwie skarbu poczynione	43.239030, 18	12. Zasiłki kantorom i oddziałom ...	33.755871, —
14. Rozmaite czynniki	4.864665, 65	13. Sumy przemijające i rozmaite ...	8.929766, 36
Razem	1.275.305742, 78	Razem	1.275.305742, 78

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 20/21 września.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	franków	
Fundusz metaliczny	727.919404	405.586900
Portfel	600.091116	553.088850
Zaliczenia na złoto i rozm.	44.972858	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	80.880300	292.593075
Dług skarbu i inne wart..	157.466755	375.000000
	1.611.330433	1.626.469825

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	franków	
Bilety w obiegu	943.254825	582.917500
Przekazy z term kilkod..	28.386731	15.387700
Rachunki bieżące prywatne......	295.142258	423.043875
Rachunki bieżące skarbowe....	109-678937	138.792925
Kapitał zakładowy......	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	45.322906	102.502625
	1.611.330433	1.626.469825

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Self-Help (samostarczenie).** Pod tą nazwą wydał Samuel Smiles, znany filantrop-ekonomista, odczyty swoje, poświęcone robotnikom londyńskim; p. Talandier przełożył je na język francuski. Świeży zeszyt (10) *Bibljoteki Warszawskiéj* w swéj „Kronice paryskiéj," mieści zajmującą o tém dziele relację, którą tu, nieco skróconą, przytaczamy:

„Rospowszechnione w Anglji zamiłowanie poważnych książek jest bezwątpienia jedną z przyczyn siły społecznéj Anglików. Czerpią oni z czytania myśli i zasady zdrowe; kiedy francuska powszechność czyta romanse źle pomyślane i źle napisane. Francuzi czytają dla zabicia czasu; Anglicy dla nauki, nawet w dniach odpoczynku, nie chcąc uronić ani chwili czasu, téj drogiéj materji z któréj zrobione jest życie.

Odczyty Smiles'a stały się sławne w Londynie a ogłoszone drukiem pod nazwą *Self-Help*, czytane by tak powszechnie, że w ciągu roku miały 16 wydań. Wreszcie pojawiło się 17-te, a jednocześnie z niém ujrzano nowy dom na Blackhoath z napisem: „zbudowany za dochód z *Self-Help*."

Odczyty swoje Smiles osnuł na biografjach; lecz zadaniem jego nie jest wielbienie jałowe wielkich mężów, ale kształcenie obywateli, wskazanie, jakie są męskie cnoty, wiodące do sławy i powodzenia, a przynajmniéj do niezawisłości i szacunku bliźnich.

Self-Help bez przesady nazwać można kodexem moralności, nauką życia. Stara się autor głównie rozwijać siłę ducha, wytrwałość. „Nie dość, powiada, kuć żelazo póki gorące; trzeba kuć, aż się rozgrzeje." Zdumiewającém jest, mówi daléj, co można dokonać umiejąc spożytkować krótkie nawet chwile przez próżniaków marnowane." Na poparcie tych słów przytacza Richard'a Foley, co w XVII wieku, będąc prostym wyrobnikiem w fabryce gwoździ w Stourbridge, postanowił odkryć przyczynę wyższości Szwecji w metalurgji, a mianowicie w wytapianiu rudy żelaznéj, i dokonał tego, dostając się po dwakroć w charakterze żebraka, (ze skrzypcami, jako jedynym środkiem utrzymania) do Dannemora, kopalni żelaza pod Upsalem. Udając prostaka, Foley badał procedery górników; a następnie znikał, unosząc z sobą do Anglji szacowne odkrycia. Tym sposobem F. przyczynił się znakomicie do rozwoju bogactwa Anglji, a sobie stworzył imię i fortunę.

Nie wchodząc w ocenienie dojścia do celu podstępem, Smiles daje tu tylko przykład wytrwałości i energji. —„Nie genjusze świat naprzód popychają, ale zdolne umysły, pracownicy, z wytrwałością niepożytą, którzy przystępują do dzieła z wolą nie dającą się zniechęcić żadnéj trudności.... Nie dość nabyć myśl; trzeba ją strawić, przyswoić sobie.... Powinniśmy *być* i *czynić*, a nie poprzestawać na rozmyślaniu o tém, czém *byli* i co *zrobili* drudzy."

Oszczędność i *oględność* — oto cnoty prowadzące wyrobnika do niepodległości.. W ulepszeniu moralném i umysłowém mas leży tajemnica prawdziwéj reformy społecznéj. — „Wolność osobista jest dobrem, które trzeba zapłacić bogom nieśmiertelnym,"—powiedział Montesquieu. Tą zapłatą są skromne cnoty obywatela: zaparcie siebie, ład, praca.

— **Budowa drogi żelaznéj z Kijowa do Balty**, ustąpionéj baronowi Devrier, szybko postępuje przez użycie do robót żołnierzy. Będzie to jedna z najużyteczniejszych linij, gdyż przechodząc przez najżyźniejsze prowincje Cesarstwa, oprze się o Odesę. Handel zbożowy ożywi się niepospolicie, a razem i produkcja.

— **Budowa kolei z Trebizondy do Erzerum**, wstrzymana podczas lata, znowu rospoczęta, — pracuje na niéj do 3.000 ludzi. Ważność jéj leży w skierowaniu przewozu (tranzitu) azjatyckiego.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.